12.10.2020

HE 144/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Asiantuntijalausunto

Ympäristöneuvos Magnus Cederlöf, ympäristöministeriö

Käsiteltävänä oleva esitys liittyy yritystukien leikkaamiseen, josta sovittiin hallituksen talousarvioneuvotteluissa syyskuussa 2019. Kyse on parafiinisen dieselöljyn verotuen leikkaamisesta arviolta 115 milj. euroa vuodessa. Verotuen poisto tapahtuu esityksen mukaan porrastetusti muutaman vuoden aikana. Veroalennus on tällä hetkellä viisi senttiä litralta ja tehdään polttoaineen energiasisältöveroon. Esityksen mukaan veroalennuksen poisto koskisi sekä fossiilista että uusiutuvaa dieselöljyä. Tuen pääpaino on kuitenkin fossiilisen dieselöljyn puolella.

Veroalennuksen perusteena on dieselöljyn aiheuttamat lähipäästöt eli lähinnä typpioksidi- ja hiukkaspäästöt. Parafiinisen dieselöljyn aiheuttamat lähipäästöt ovat polttoaineen koostumuksen takia olleet selvästi alhaisemmat kuin peruslaatuisella dieselöljyllä. Suurin päästöhyöty on tullut taajama-alueilla raskaan kaluston pienempien hiukkas- ja NOx-päästöjen muodossa.

Ajoneuvoteknologisen kehityksen ja tiukkenevien puhdistusvaatimusten (euroluokkien) seurauksena parafiinisen dieselöljyyn liittyvät hyödyt päästönäkökulmasta ovat vähitellen supistuneet. Nykyisin hyvin pieni osa parafiinisestä dieselöljystä käytetään ajoneuvoissa, joissa siitä voisi olla merkittävää päästöhyötyä. Verotuki on tapahtuneen kehityksen myötä muuttunut perusteettomaksi. Parafiiniselle dieselöljylle myönnetty verotuki ei perustu polttoaineen hiilisisältöön tai sen aiheuttamiin hiilidioksidipäästöihin. Polttoaineiden hiilidioksidipäästöt otetaan huomioon hiilisisältöön perustavan verokomponentin avulla. Parafiiniselle dieselöljylle myönnetyn verotuen tavoitteena ei myöskään ole uusiutuvien polttoaineiden edistäminen. Uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoite on ensisijainen ohjauskeino sen tavoitteen osalta. On myös syytä korostaa että ns. T-luokan biodieselin hiilidioksidiveroon perustuva veroetu säilyy edelleen.

Hallituksen esityksen mukaan verotuen poiston ympäristövaikutukset jäisivät pieniksi. Lähipäästöihin tuen poistaminen porrastetusti ei juuri vaikuttaisi sen vuoksi että polttoaineiden laatuerot eivät enää jatkossa vaikuta päästöjen koostumukseen vaatimusten mukaisen tehokkaan päästöjen puhdistuksen johdosta. Näin ollen tuen poistamisen vaikutukset jäisivät vähäisiksi lähipäästöjen osalta. Numeerista vaikusta lähipäästövaikutukselle ei ole esitetty.

Vaikutukset hiilidioksidipäästöihin jäisivät myös esitetyn arvion mukaan pieniksi. Niiden osalta on esitetty myös numeerisia arvioita perustuen hintajoustotietoihin. Syy hiilidioksidipäästöjen pieneen vähenemiseen on dieselöljyn hinnannousu verotuen poiston seurauksena. Hinnannousun suuruutta on kuitenkin ollut vaikea arvioida. Päästöarvioihin liittyy tämänkin vuoksi epävarmuutta.

On vaikea arvioida, kuinka laajasti parafiininen fossiilinen dieselöljy tuen poistamisen jälkeen korvautuu peruslaatuisella fossiilisella dieselöljyllä. Tämän johdosta nyt tehtävän muutoksen vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta. Lähipäästöjen kannalta tällä tekijällä voi olla myös jonkin verran vaikutusta ainakin lyhyellä aikavälillä.

Yleisesti ottaen esitystä voidaan pitää hyvin valmisteltuna ja kannatettavana.